

ŚIST

Świętokrzyski Instytut
Samorządu Terytorialnego

Centralny Rejestr Umów

2021

Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Sfinansowano przez Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju
Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Programu Rozwoju Organizacji
Obywatelskich na lata 2018 – 2030

Program Rozwoju
Organizacji
Obywatelskich
na lata 2018–2030
PROO

Od lipca 2022 r. będzie obowiązywał centralny rejestr umów prowadzony w systemie teleinformatycznym, który obejmie podmioty szeroko pojętego sektora publicznego.

29 października 2021 r. Prezydent Andrzej Duda podpisał ustawę z dnia 14 października 2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks Karny oraz niektórych innych ustaw (tzw. „ustawa antykorupcyjna” zgłoszona z inicjatywy Pawła Kukiza), które zastrzega kwestie dotyczące sankcji za korupcje dla osób zajmujących stanowiska publiczne, a także ogranicza możliwość zasiadania przez samorządowców w radach nadzorczych spółek komunalnych. Jednak jednym z pomijanych w debacie aspektów tej ustawy jest wprowadzany centralny rejestr umów. Rejestr umów jest instytucją zapewniającą jawność finansów publicznych znaną ustawodawstwom innych państw Europy. Przykładowo taki rejestr działa w Czechach i na Słowacji.

Dotychczasowy stan prawny

W dotychczasowym stanie prawnym udostępnianie rejestrów umów odbywa się na podstawie przepisów ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej – bądź to w trybie udostępnienia na wniosek, bądź (co jest szczególnie rzadką praktyką) poprzez publikację rejestru umów w BIP danego podmiotu. O ile rejestry umów publikowane są w BIP-ach wielu podmiotów, tak szczebla centralnego, jak i samorządowego, to nie jest to praktyka powszechna, a forma rejestru, jak i zakres udostępnianych informacji częstokroć znacznie się różni i utrudnia sprawowanie realnej kontroli gospodarowania finansami publicznymi przez obywateli. Dlatego też ustawodawca uznał za pożądane utworzenie rejestru zawieranych umów przez jednostki sektora finansów publicznych i w tym celu stosowne przepisy ustrojowe dodaje się w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Założenia Centralnego Rejestru Umów

Nowelizacja dodaje do ustawy o finansach publicznych art. 34a, który nakazuje Ministrowi Finansów prowadzić powszechnie dostępny rejestr umów zawartych przez jednostki sektora finansów publicznych w systemie teleinformatycznym. W ust. 1 dodawanej jednostki redakcyjnej zawarto definicję legalną rejestru umów. Obejmuje on (zbiorczo) wszystkie umowy zawarte przez jednostkę sektora finansów publicznych. Jednocześnie sprecyzowano, że rejestr umów prowadzi się w formie elektronicznej i publikuje się go na stronie

podmiotowej BIP danej jednostki sektora finansów publicznych, co jest spójne ze standardami udostępnienia informacji publicznej.

W rejestrze umów nie będą zamieszczane informacje, których udostępnianie zostało ograniczone na podstawie innych przepisów. W tym celu proponuje się odpowiednie stosowanie unormowań art. 5 ust. 1, 2 i 2a ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej, który wskazuje, że prawo do informacji publicznej podlega ograniczeniu w zakresie i na zasadach określonych w przepisach o ochronie informacji niejawnych oraz o ochronie innych tajemnic ustawowo chronionych i przymusowej restrukturyzacji, a także (co do zasady) ze względu na prywatność osoby fizycznej lub tajemnicę przedsiębiorcy. Informacje zamieszczone w rejestrze umów dotyczą umów, które mogą podlegać udostępnieniu na podstawie ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej. W rejestrze umów nie zamieszcza się informacji o umowach zawartych w wyniku rozstrzygnięcia zamówień oraz konkursów, o których mowa w art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych. W rejestrze umów zamieszcza się informacje o umowach zawartych w formie pisemnej, dokumentowej, elektronicznej albo innej formie szczególnej, których wartość przedmiotu przekracza 500 zł. W związku z tym w rejestrze powinna być zamieszczona każda umowa zawarta poprzez wymianę maili, sms, czy nagranie rozmów telefonicznych (porównaj art. 77 kodeksu cywilnego).

Rejestr umów ma obejmować numer, datę i miejsce zawarcia umowy, okres obowiązywania umowy, oznaczenie stron umowy, w tym przedstawicieli stron, określenie przedmiotu umowy, wartość przedmiotu umowy, informacje o źródłach i wysokości współfinansowania przedmiotu umowy. W rejestrze umów mają być również zamieszczane się informacje o uzupełnieniu lub zmianie umowy, rozwiązaniu za zgodą stron umowy, jak również informacje o odstąpieniu od umowy, jej wypowiedzeniu lub wygaśnięciu. Pozwolić to ma na kontrolę stosunków umownych, których stroną jest jednostka sektora finansów publicznych.

Obowiązek wpisania i aktualizacji wpisu do rejestru spoczywa na kierownikach jednostek sektora finansów publicznych, choć w praktyce zostanie to scedowane na urzędników, w większych jednostkach – z uwagi na ilość umów – specjalnie do tego zatrudnieni. Informacje w rejestrze powinny być zamieszczane bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w terminie 14 dni od daty zdarzenia wymagającego wpisu lub jego aktualizacji. W razie nieprzestrzegania

tego obowiązku ustawodawca wprowadził karę grzywny, ograniczenia wolności albo nawet pozbawienia wolności do 2 lat.

Prawodawca, ze względów prakseologicznych, nie powinien jednak normować wszystkich szczegółowych kwestii w akcie o randze ustawy. Także w przypadku niniejszego projektu zawarto delegację do wydania rozporządzenia przez Ministra Finansów. Akt ten określi wzór rejestru umów.